

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศความท้าทายและโอกาสของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมไทย

Climate Changes: Challenges and Opportunities for Thai Small and Medium Enterprises (SMEs)

ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ¹

Sakda Siriphatrasophon

Received May 21, 2024 Revise, June 5, 2024 Accepted June 5, 2024

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทวีความรุนแรงในปัจจุบันเป็นภัยคุกคามและความเสี่ยงใหม่ โดยเฉพาะการกำหนดนโยบายมาตรการกีดกันทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อม ในขณะที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยแม้จะมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แต่มีข้อจำกัดในการปรับตัวอยู่หลายประการในการที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอด บทความนี้ จึงศึกษาบทบาทของประเทศไทยในฐานะที่เป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและได้ทำข้อตกลงเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และศึกษานโยบายและยุทธศาสตร์ของไทยต่อการรับมือการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ผลกระทบที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศ ผลกระทบทั้งที่เป็นความท้าทายและโอกาสของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย ตลอดจนนโยบายที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุน SMEs เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการปรับตัวและการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและย่อมของไทย การศึกษาแสดงให้เห็นว่า การตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของผู้ประกอบการ SMEs ยังอยู่ในระดับต่ำ และด้วยข้อจำกัดในการทำธุรกิจหลายประการทำให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้ประกอบการเองต้องบูรณาการความร่วมมือทั้งการปรับตัวของผู้ประกอบการเป็นวิสาหกิจแบบ SMART และนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุน SMEs ให้สามารถปรับตัวและแข่งขันได้ เพื่อการพัฒนาประเทศไทยให้มั่นคงและยั่งยืนตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยการนำเสนอมาตรการที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถปรับตัวและแข่งขันเพื่อความยั่งยืนของธุรกิจคู่กับการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ; โอกาสและความท้าทาย; วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม; ประเทศไทย

¹ รองศาสตราจารย์, อดีตนายกสมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2557– 2561)

Associate Professor, President of the Association of Researchers of Thailand (2014–2018)

Email: sakda.sir@gmail.com

Abstract

The current intensification of climate change poses new threats and risks, particularly in the formulation of trade and investment protection policies that prioritize environmental conservation. While medium and small-sized enterprises (SMEs) in Thailand are crucial for the country's economic and social stability, they face various limitations in adapting to survive. This article therefore examines Thailand's role as a signatory to international agreements addressing climate change and its commitments to reducing carbon dioxide emissions. It explores Thailand's policies and strategies to cope with climate change, their impacts on international trade, and the challenges and opportunities for Thai SMEs. The study reveals a low level of awareness among SME operators regarding the impact of climate change, highlighting the need for collaborative efforts among the government, relevant agencies, and SMEs themselves to foster SMART business practices and supportive policies. This aims for Thailand's sustainable development in line with the national strategic plan by presenting measures to promote and develop medium and small-sized enterprises to adapt and compete for the country's enduring stability and development.

Keywords: climate change, opportunities and challenges, medium and small-sized enterprises, Thailand.

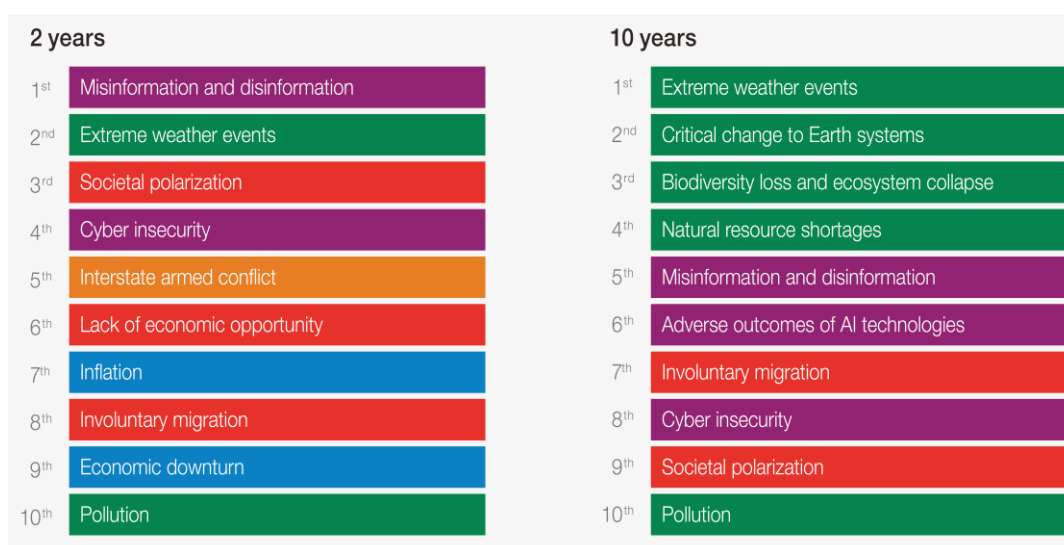
บทนำ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของมนุษย์ทั่วโลก ซึ่งมีผลกระทบทั้งในด้านสังคม และเศรษฐกิจ การเพิ่มปริมาณก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศ และปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรและการย้ายถิ่นฐานของมนุษย์ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความสำคัญและทำลายในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการเสี่ยงต่อเศรษฐกิจ การดำเนินชีวิตของประชาชน หรือความมั่นคงด้านสุขภาพ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความมั่นคงของชาติและส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทั่วไปในหลากหลายมิติ อาจกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างมากต่อความมั่นคงแห่งชาติหรือยุทธศาสตร์ชาติ และเป็นภัยคุกคามใหม่ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติอย่างรุนแรง

ความสำคัญของการเผชิญกับภัยคุกคามใหม่ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นความเสี่ยงที่โลกต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบันและอนาคต ภัยคุกคามเหล่านี้ World Economic Forum (WEF) (2024) ได้จัดทำรายงานความเสี่ยงระดับโลกปี ค.ศ. 2024 (Global Risks Report, 2024) ได้จัดลำดับความเสี่ยง

ระดับโลกตามระดับความรุนแรงและแบ่งออกเป็นระยะสั้นและระยะยาว เน้นความสำคัญในสิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในความเสี่ยงที่มีความรุนแรงที่สุดในระยะยาวในอีก 10 ปีข้างหน้า และพบว่า ความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศอยู่ในอันดับที่ 1 และการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อระบบโลกอยู่ในอันดับที่ 2 นอกจากนี้ ยังมีการจัดลำดับความเสี่ยงใหม่ เช่น การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและการล่มสลายของระบบนิเวศอยู่ในอันดับที่ 3 การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในอันดับที่ 4 และการมีมลพิษในอากาศ น้ำ และดินอยู่ในอันดับที่ 10 นอกจากนี้ ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจปวย อึงภากรณ์ (Puey Ungphakorn Economic Research Institute. (2023) รายงานว่า สภาวะสุดขีดของลมฟ้าอากาศมีแนวโน้มที่จะเกิดบ่อยครั้งขึ้นและมีความรุนแรงมากขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิพื้นผิวโลกเฉลี่ยหรือตามสภาวะโลกร้อน หากไม่มีการดำเนินการเพื่อรับมือและแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเร่งด่วน ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะเริ่มแสดงออกอย่างชัดเจนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของพายุ น้ำท่วม หรือภัยแล้งที่มีผลกระทบทั่วไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ชีวิตการดำเนินชีวิตของประชากรทั่วโลก ระบบเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1 10 ลำดับความเสี่ยงทั่วโลก ปี ค.ศ. 2024

ที่มา, World Economic Forum (2024)

รายงานความเสี่ยงระดับโลกและรายงานอื่นๆ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อนานาประเทศทั่วโลก ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปแบบการดำเนินธุรกิจด้วย ตัวอย่างเช่น การเกิดขึ้นของเศรษฐกิจสีเขียวยุคใหม่ (New Green Economy) หรือ การหยุดชะงักทางการค้าหรือการลดอุปทานที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจึงไม่เพียงแต่เป็นโอกาสแต่ยังเป็นความเสี่ยงสำหรับธุรกิจทุกขนาด รวมถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่ต้องเผชิญกับความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการทำธุรกิจ ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและการรับมือกับปัญหา และสำหรับวิสาหกิจขนาด

กลางและขนาดย่อมเผชิญกับความท้าทายมากมายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งรวมถึงความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อการผลิตและการค้า

มาตรการและการกำหนดนโยบายการตอบสนองต่อความท้าทายของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในทุกระดับของนานาประเทศ ได้ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการผลิต ภาคบริการ รวมถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทยในแง่การจ้างงาน เป็นแหล่งฝึกอาชีพ เป็นหน่วยเชื่อมโยงกับกิจการขนาดใหญ่ ช่วยเพิ่มมูลค่าให้วัตถุดิบในประเทศ รวมทั้งสร้างรายได้ให้ประเทศโดยเฉพาะภาคการผลิตเพื่อการส่งออก การที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นกลุ่มเปราะบาง เนื่องจากขาดทรัพยากรและความรู้ความเข้าใจในการปรับตัวที่เหมาะสม ทำให้สูญเสียความสามารถในการแข่งขันและกระทบต่อความอยู่รอดของธุรกิจ โดยธุรกิจในภาคการค้าและการผลิตมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม และโดยเฉพาะการกีดกันในการทำธุรกิจจากมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศต่าง ๆ ในระยะยาว นอกจากนี้ ยังต้องมีการปรับตัวเร่งด่วนเพื่อรับมือกับผลกระทบจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่อาจมีอิทธิพลอย่างรุนแรงในอนาคต

ฐิติรัตน์ ยะอนันต์ ได้ศึกษาระบุว่าวารสารรวมคำแห่ง ฉบับนิติศาสตร์ 67การดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ศึกษากรณีการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 26 ในปัจจุบันปัญหาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงเป็นอย่างมาก และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ บนโลก แทบทุกประเทศได้หันกลับมาให้ความสำคัญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเนื่องจากผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่แต่ละประเทศต่างได้เผชิญ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นเรื่องยากเนื่องจากมีลักษณะเป็นปัญหามลพิษข้ามพรมแดนและต้องอาศัยการบริหารจัดการอย่างบูรณาการของการใช้อำนาจอรัฐ (Yaanan, T. (2022).)

ดลฤดี พลมิตร และสมจิตร ล้วนจำเรียวได้ศึกษาความท้าทายของการเป็นผู้ประกอบการกับความสำเร็จในการแข่งขันยุคใหม่ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์พบว่าความสำเร็จของการนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ปัจจัยสำคัญหนึ่งคือผู้ประกอบการ ที่สามารถผนวกความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิจัยและพัฒนาเพื่อดำเนินธุรกิจได้ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน บทความนี้มีเป้าหมายที่จะอธิบายเกี่ยวกับ ความท้าทายของการเป็นผู้ประกอบการกับความสำเร็จในการแข่งขันยุคใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยบทความจะเริ่มจากการอธิบายถึงความสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับความสำเร็จเพื่อเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการแข่งขันยุคใหม่กับความสำเร็จของผู้ประกอบการในการแข่งขันยุคใหม่ ปิดท้ายด้วยข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคตเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการในยุคการแข่งขันใหม่ที่มีปัจจัยต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Polmitr, D.& Luanchamroen S. (2023)

ในบทความนี้จะพิจารณาให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การบริหารจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยในปัจจุบัน และกล่าวถึงผลสรุปของการ

ประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 26 ที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

จากที่กล่าวมาข้างต้น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นประเด็นปัญหาและภัยคุกคามในระดับรุนแรงในระดับโลกที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ ยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจนต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะที่มีต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังนั้น การวางแผนและการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ชาติมีความมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว และจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงตลอดจนความสำคัญของ SMEs บทความนี้จึงกำหนดคำถามสำคัญและวัตถุประสงค์ไว้ ดังต่อไปนี้

คำถามสำคัญในการศึกษาครั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของ SMEs ในประเทศไทยและความท้าทายที่เผชิญจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งอาจเป็นทั้งอุปสรรคและโอกาส ดังนั้นวิถีธุรกิจของ SMEs ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นคำถามสำคัญที่ประเทศไทยควรแสวงหาคำตอบหรือกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมว่า (1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและเกิดความท้าทายหรือโอกาสอะไรบ้างสำหรับ SMEs ของไทย (2) ประเทศไทยได้มีการกำหนดนโยบายที่สำคัญในประเด็นใดที่เป็นการส่งเสริมให้ SMEs ไทยปรับตัวเพื่อความอยู่รอดหรือแสวงหาโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศนี้ ประการที่สำคัญ (3) ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก SMEs ไทยควรมีการปรับตัวแบบใดที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนและสร้างความมั่นคงของชาติได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

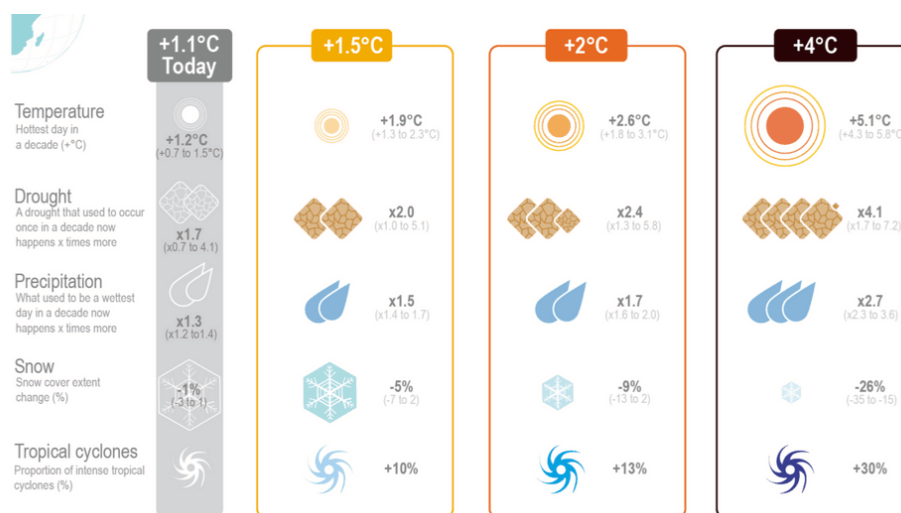
1. ศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในทุกระดับและนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลไทยตลอดจนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อมของไทยในการสนับสนุนให้ SMEs มีระดับความสามารถในการปรับตัวและเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขัน เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ผู้ประกอบการและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนการนำเสนอมาตรการการส่งเสริมผู้ประกอบการไทยในการปรับตัวและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันระยะยาวของกิจการ ทั้งนี้ เพื่อให้การพัฒนาประเทศของประเทศไทยเกิดความมั่นคงในทุกด้านตามพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิและสภาพอากาศในระยะยาว การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ในอดีตเกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1800 เป็นต้นมาการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีสาเหตุมาจากกิจกรรมของมนุษย์มากกว่าธรรมชาติ สาเหตุหลักคือการเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิล ส่งผลให้การปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้อุณหภูมิโลกในปัจจุบันสูงขึ้น 1.1 องศาเซลเซียส สูง

กว่าช่วงปลายศตวรรษที่ผ่านมา และทศวรรษที่ผ่านมาถือเป็นช่วงที่ร้อนที่สุดเป็นประวัติการณ์ สหประชาชาติ ประเทศไทย (2567) นอกจากนี้ การวิจัยของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (Puey Ungphakorn Economic Research Institute. (2023) ได้รายงานผลกระทบของก๊าซเรือนกระจกที่ปกคลุมโลกซึ่งกักเก็บความร้อนจากดวงอาทิตย์ จนทำให้ภูมิภาคที่เป็นจุดร้อน (Hotspot) ดังแสดงให้เห็นในภาพที่ 2 ถ้าหากไม่มีการดำเนินการที่เหมาะสม ความร้อนมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป โดยประชากรทั่วโลกมากกว่า 216 ล้านคนอาจต้องย้ายถิ่นฐานภายในปี ค.ศ. 2040 ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความตึงเครียดขึ้น ตัวอย่างเช่น ผู้ที่เคยประกอบอาชีพทางการเกษตรหรือประมงที่อาจต้องย้ายเข้าเมืองเพื่อหางานทำ ส่งผลให้พื้นที่เขตเมืองต้องรองรับประชากรเกินศักยภาพของเมือง

ภาพที่ 2 การคาดการณ์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อระบบภูมิอากาศ
ที่มา: IPCC (2021) อ้างโดย สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (2566)

การตอบสนองต่อความท้าทายของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจยังคงอยู่ได้ต่อไปควบคู่ไปกับการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและปกป้องสภาพแวดล้อมเกิดขึ้นจาก ถือกำเนิดจากการร่วมมือระหว่างโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Program: UNEP) กับองค์การอุตุนิยมวิทยาโลก (World Meteorological Organization: WMO) จัดตั้งคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change: IPCC) เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการศึกษาให้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ทั้งในด้านเทคนิค เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาที่เป็นรูปธรรมต่อมาคือการรับรองอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 โดยเปิดให้ประเทศสมาชิกลงนาม ต่อมาการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UNCED) หรือการประชุมสุดยอดโลกที่เมืองรีโอเดจาเนโร กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิลมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2537 และปัจจุบันมีสมาชิก 197 ประเทศเข้าร่วม ทั้งนี้ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันในการเข้าร่วมเป็นภาคี

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2537 และส่งผู้แทนประเทศเข้าร่วมการประชุมสมัชชารัฐภาคีอนุสัญญาฯ (Conference of the Parties) หรือ COP ตลอดมา ล่าสุดมีการประชุม COP ครั้งที่ 28 ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 ณ เมืองดูไบ ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ทำให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมมีความก้าวหน้าตามลำดับ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (Thailand Institute of Scientific and Technological Research. (2023).) ต่อมาองค์การสหประชาชาติได้กำหนดกรอบและข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การดำเนินการภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและข้อตกลงปารีส โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็นสามประเภทกว้างๆ ได้แก่ การลดการปล่อยก๊าซ การปรับตัวให้เข้ากับผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศ และการจัดหาการปรับงบประมาณที่จำเป็น เพื่อรักษาสภาพภูมิอากาศที่ยั่งยืนต่อการดำรงชีวิต ภายในปี ค.ศ. 2050 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิจะต้องลดลงเหลือศูนย์ ซึ่งรัฐบาลและทุกสาขาอาชีพต้องทำงานร่วมกันเพื่อดำเนินการที่ชัดเจน รวดเร็ว และครอบคลุม นอกจากนี้ การเปลี่ยนผ่านสู่โลกคาร์บอนต่ำยังต้องพึ่งพาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะในระบบเศรษฐกิจที่ซับซ้อนในปัจจุบัน

นโยบายและยุทธศาสตร์ของไทยต่อการรับมือการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

เมื่อพิจารณาดัชนีความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศโลกพบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 9 จาก 180 ประเทศทั่วโลกที่มีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสูงสุด สำหรับประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียนพบว่ามีแนวโน้มที่จะอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากกว่า ในบรรดา 10 ประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากที่สุด มี 4 ประเทศที่อยู่ในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และไทย ซึ่งต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นน้ำท่วม ภัยแล้ง ดินถล่ม หรือพายุ สำหรับประเทศไทยพบว่าความเสียหายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อเศรษฐกิจไทยมีมูลค่า 7,719 ล้านบาทหรือร้อยละ 0.82 ของผลิตภัณฑ์รวมในประเทศ (GDP) ระหว่างปี พ.ศ. 2543 ถึง 2562 ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การศึกษา ยังพบว่าภาคเศรษฐกิจเหล่านี้ได้รับผลกระทบที่แตกต่างกันและไม่เท่าเทียมกันจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์, (Puey Ungphakorn Economic Research Institute. (2023)

ประเทศไทยในฐานะประเทศภาคีตามสัญญาสหประชาชาติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเข้าร่วมประชุม COP ที่ผ่านมา ได้แสดงเจตจำนงการบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน ภายในปี ค.ศ. 2050 และเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี ค.ศ. 2065 เพื่อให้การดำเนินการไปสู่เป้าหมาย จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือกลไกและการส่งเสริมที่เข้มงวดในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงยกระดับความสามารถในการปรับตัวและสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งนี้ประเทศไทยได้แต่งตั้งให้ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม (สผ.) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานประสานงานกลางของภาครัฐตามอนุสัญญาดังกล่าว ในการดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้สอดคล้องกับบริบทของนานาประเทศนั้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2567) สรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่า ความสำคัญของข้อตกลงปารีสที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการกับภัยคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตั้งเป้าหมายควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยทั่วโลกให้ไม่เกิน ๒ องศาเซลเซียส และพยายามไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส เพื่อเสริมสร้างการดำเนินงานและเป้าหมายของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทย มีการกำหนดนโยบายและแผนงานรวมถึงแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558-2593 จัดให้มีกลไกและเครื่องมือในการตอบสนองและแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ แนวทางการดำเนินงานหลักสามประการ ได้แก่ (1) การปรับตัวให้เข้ากับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (2) การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และส่งเสริมการเติบโตของคาร์บอนต่ำ และ (3) การสร้างขีดความสามารถในการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เนื่องจากประเทศไทยถือเป็นประเทศที่เปราะบางและได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งรวมถึงการอุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้น น้ำท่วม ฝนแล้ง การกัดเซาะชายฝั่ง และภัยธรรมชาติอื่น ๆ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) จึงได้จัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (National Adaptation Plan: NAP) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุม 6 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) การจัดการน้ำ (2) เกษตรกรรมและความมั่นคงทางอาหาร (3) การท่องเที่ยว (4) การสาธารณสุข (5) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ (6) การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์และความมั่นคง นอกจากนี้ รัฐบาลไทยได้ออกกฎหมาย “พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2550” เพื่อดำเนินโครงการที่สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามกลไกที่มี โดยไม่เพียงแต่สามารถบรรลุเป้าหมาย แต่ยังเพิ่มขีดความสามารถและความสามารถในการแข่งขันภาคเอกชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน

แม้ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาแล้ว แต่ก็ยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นการเฉพาะ เพราะแม้แต่ในกฎหมายสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ก็ไม่ได้มีการกำหนดเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้เป็นหนึ่งในสาระของคำว่า “สิ่งแวดล้อม” อีกประการหนึ่งนั้น บริบทของคำว่า “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” (Climate Change) นั้น กว้างและหลากหลาย และเชื่อมโยงกับหลายภาคส่วน ซึ่งการขับเคลื่อนให้เกิดการบรรลุเป้าหมายจะต้องมีเครื่องมือที่จะบูรณาการการทำงานในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเตรียมการด้านโครงสร้างเชิงสถาบันและกฎหมายภายในประเทศ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย หมวด 16 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ว่า “ให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการ การใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม และสภาพภูมิอากาศประกอบกัน” ซึ่งรัฐบาลในปี พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อช่วยให้ประเทศไทย มีความพร้อมโดยเสริมสร้างระบบและกลไกภายในประเทศ ให้สามารถดำเนินการกิจดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยได้ดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 จนถึงปัจจุบันกรรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้เริ่มจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ พร้อมเปิดให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ขึ้นทั่วประเทศและโดยหลังจากรับฟังความคิดเห็นสาธารณะแล้ว รัฐบาลไทยจะเร่งนำเสนอ ร่าง พ.ร.บ. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินประกาศใช้ต่อไปภายในกลางปี พ.ศ. 2567 นี้

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการค้าระหว่างประเทศ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นภัยคุกคามที่สำคัญในระยะยาวต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และกลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการค้าโลก แม้ว่าหลาย ๆ ประเทศจะพยายามสร้างความร่วมมือและข้อตกลงในการควบคุมการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอดีตแต่ก็ยังประสบความสำเร็จเพียงเล็กน้อย ส่งผลให้หลายประเทศเริ่มบังคับใช้ภาษีคาร์บอนข้ามพรมแดน (Carbon Border Tax) กับสินค้านำเข้าที่ไม่สอดคล้องกับข้อตกลงด้านสภาพภูมิอากาศระหว่างประเทศ เพิ่มแรงกดดันให้ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในประเทศอย่างจริงจัง ภาษีคาร์บอน ซึ่งเป็นภาษีหลักในการปรับเขตแดน คือภาษีนำเข้าที่เรียกเก็บจากสินค้าที่ผลิตในต่างประเทศซึ่งไม่ได้เรียกเก็บภาษีคาร์บอน ปัจจุบันมีการใช้มาตรการปกป้องสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือรักษาเสถียรภาพเพื่อปกป้องผู้ผลิตในประเทศที่มีภาษีคาร์บอนจากประเทศที่ไม่มีมาตรการภาษีเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่นสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และสมาชิกกลุ่มอาเซียน ภาษีคาร์บอนจะถูกเรียกเก็บจากสินค้านำเข้าที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายสภาพภูมิอากาศระหว่างประเทศ บทความ "M-Report (2566)" สรุปภาษีคาร์บอนของประเทศสำคัญ ๆ ดังนี้

สหภาพยุโรป (EU) เป็นประเทศแรกที่เรียกเก็บภาษีก๊าซเรือนกระจกระหว่างประเทศสำหรับสินค้านำเข้า เรียกว่า CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism) กำหนดราคาสินค้านำเข้าบางประเภทเพื่อป้องกันการปล่อยมลพิษจากการนำเข้า ก๊าซเรือนกระจกสูงเข้าสู่สหภาพยุโรปจากการนำเข้า จากเดิม 5 กลุ่มผลิตภัณฑ์มีการปรับเป็น 7 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เหล็ก อลูมิเนียม ซีเมนต์ ปูน ไฟฟ้า ไฮโดรเจน และผลิตภัณฑ์ขั้นปลาย เช่น เหล็ก นี้อตและสกรู รวมถึงขยายขอบเขตให้ครอบคลุมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อม เช่น จากการผลิตไฟฟ้าพลังงานไม่สะอาดที่ใช้ในการผลิตสินค้าในต่างประเทศ มาตรการนี้จะเริ่มบังคับใช้ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2566 และจะดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2026

ประเทศสหรัฐอเมริกา กำลังเตรียมที่จะออกกฎหมาย เช่น ร่างกฎหมาย Fair, Affordable, Innovative and Resilient Transition and Competition Act (Fair Transition and Competition Act) ที่เรียกเก็บ Carbon Border Tax สำหรับสินค้านำเข้าจากทุกประเทศ สินค้าเหล่านี้ได้แก่ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ

ถ่านหิน และผลิตภัณฑ์ที่มีกระบวนการผลิตที่มีการปล่อยก๊าซคาร์บอน อย่างเช่น อลูมิเนียม เหล็ก และซีเมนต์ อาจมีการเพิ่มเติมในอนาคต เพื่อคำนึงถึงค่าใช้จ่ายทางสิ่งแวดล้อมผ่านการเสียภาษีการปล่อยก๊าซคาร์บอน เพื่อเสริมความแข็งแกร่งในการแข่งขันของธุรกิจในประเทศ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้ผู้ประกอบการในประเทศซึ่งคาดว่าจะนำมาใช้ในปี ค.ศ. 2024 นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม นวัตกรรม และการผลิต หรือ American Innovation and Manufacturing Act ในสหรัฐอเมริกา ที่คาดว่าจะเริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2567 เพื่อลดการผลิตและการใช้งานไฮโดรฟลูออโรคาร์บอน (HFCs) หนึ่งในก๊าซเรือนกระจกให้ลดลงร้อยละ ๘๕ ในระยะเวลา 15 ปี นอกจากนี้ยังมีการพิจารณาร่างกฎหมายเพื่อกำหนดการเสียภาษีสรรพสามิตสำหรับเม็ดพลาสติกใหม่ (Virgin Plastic Raisins) สำหรับผู้บริโภค ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตและผู้นำเข้าของพลาสติกใช้ครั้งเดียวรวมถึงบรรจุภัณฑ์พลาสติก บรรจุภัณฑ์เครื่องดื่ม และบรรจุภัณฑ์อาหาร ในอนาคต

ประเทศสิงคโปร์ สิงคโปร์เป็นประเทศแรกในอาเซียนที่ใช้มาตรการภาษีและกฎหมายเพื่อจำกัดการปล่อยก๊าซคาร์บอนและบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษทางอากาศในประเทศภายใต้ชื่อ "พระราชบัญญัติการกำหนดราคาคาร์บอน (Carbon Pricing Act)" โดยมีแผนจะเพิ่มภาษีคาร์บอนภายในปีนี้และกำหนด อยู่ที่ 50-80 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าในปี พ.ศ. 2573 ปัจจุบันภาษีคาร์บอนของสิงคโปร์ใช้กับโรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจทั้งหมดที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกตั้งแต่ 25,000 ตันขึ้นไปต่อปี เช่น โรงกลั่นและโรงไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 80 ของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดของประเทศ ภาษีคาร์บอนนี้ถือเป็นภาระหนักของประเทศไทยและการเตรียมความพร้อมสำหรับกฎการค้าโลกยุคใหม่

กฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศสมัยใหม่ตามตัวอย่างของหลายประเทศข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก และกลายเป็นอุปสรรคทางการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barrier) อีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการผลิตและปกป้องผลประโยชน์ของผู้ผลิตและผู้บริโภคในประเทศ ซึ่งปัจจุบัน ถือเป็นมาตรการที่นานาชาติให้ความสำคัญและนำมาใช้เป็นเครื่องมือกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศหรือมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม

SMEs ไทยกับโอกาสและความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) (Office of Small and Medium Enterprises Promotion (OSMEP). (2023) นิยาม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs (Small and Medium Enterprises) ให้มีความหมายรวมถึง วิสาหกิจรายย่อย (Micro) วิสาหกิจขนาดย่อม (Small) และวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium) ถือเป็นธุรกิจที่เป็นรากฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจในประเทศไทย โดยวิสาหกิจแต่ละประเภทสามารถจำแนกได้ดังนี้

วิสาหกิจขนาดย่อย (Micro) คือ ธุรกิจที่มีรายได้ต่อปีไม่เกิน 1.8 ล้านบาท การจ้างงานไม่เกิน 5 คน

วิสาหกิจขนาดย่อม (Small) คือ กิจการในภาคการผลิตสินค้าที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 50 คน หรือมีรายได้ต่อปีไม่เกิน 100 ล้านบาท ส่วนกิจการในภาคการค้า (ค้าส่ง หรือค้าปลีก) และบริการ มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 30 คน หรือมีรายได้ต่อปี ไม่เกิน 50 ล้านบาท

วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium) คือ กิจการในภาคการผลิตสินค้าที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 50-200 คน หรือมีรายได้ต่อปีเกินกว่า 100-500 ล้านบาท ส่วนกิจการในภาคการค้า (ค้าส่ง หรือค้าปลีก) และบริการ มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 30-100 คน หรือมีรายได้ต่อปีเกินกว่า 50-300 ล้านบาท ทั้งนี้ หากจ้างงานและรายได้ เข้าลักษณะของวิสาหกิจต่างกันให้ยึดรายได้เป็นหลักในการพิจารณา

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งในด้านการจ้างงาน เป็นแหล่งฝึกอาชีพ เป็นหน่วยเชื่อมโยงกับกิจการขนาดใหญ่ ช่วยเพิ่มมูลค่าให้วัตถุดิบในประเทศ รวมทั้งสร้างรายได้ให้ประเทศโดยเฉพาะภาคการผลิตเพื่อการส่งออก ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2565 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) (Office of Small and Medium Enterprises Promotion (OSMEP). (2022) รายงานจำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งหมด 3,004,679 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.7 เมื่อเทียบกับวิสาหกิจทั้งหมดของประเทศ โดยมีการกระจายตัวอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 25 ภาคกลางร้อยละ 21 กรุงเทพมหานครร้อยละ 18 ภาคเหนือร้อยละ 17 ภาคใต้ร้อยละ 13 และภาคตะวันออกเฉียงใต้อีก 6 โดยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) เท่ากับ 6,439,998 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 35.7 ของ GDP โดยมูลค่าการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีมูลค่าเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.0 ของการส่งออกทั้งหมดของไทย และมีมูลค่าการนำเข้าคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 35.5 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด สำหรับภาพรวมเศรษฐกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมปี พ.ศ. 2566 พบว่ายังเติบโตในระดับที่สูงกว่า GDP รวม แสดงถึงการฟื้นตัวได้ต่อเนื่อง จากการใช้จ่ายที่ยังขยายตัว การส่งออก และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ขยายตัวได้ตามเป้าหมาย แม้ในด้านรายได้จะต่ำกว่าที่คาด ส่วนการจ้างงานยังขยายตัว ขณะที่เงินเพื่อปรับตัวลดลงทำให้การบริโภคยังขยายตัวแม้มีแรงกดดันจากภาระหนี้ครัวเรือนที่มีสัดส่วนที่สูง

แม้ว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ถือเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีบทบาทในการพัฒนาและสนับสนุนการเติบโตในหลากหลายมิติที่สำคัญ กล่าวคือ บทบาททางเศรษฐกิจที่สำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และบทบาททางสังคมในการจ้างงานส่วนใหญ่มาจากสมาชิกในครอบครัว รวมถึงองค์กรที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรและวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นหลักและให้ความสำคัญกับการใช้แรงงานมากกว่า SMEs จึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจฐานรากตลอดจนการสร้างงานเพื่อสร้างรายได้ อย่างไรก็ตาม บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) (2567) สรุปข้อจำกัดที่สำคัญ 8 ประการของ SMEs ไทย ได้แก่

(1) ขาดความเป็นผู้ประกอบการ การเป็นผู้ประกอบการจะต้องมีคุณสมบัติหลายประการ เช่น ความเป็นผู้นำ การตัดสินใจ รักความท้าทาย รักอิสระ และมีวินัยในตนเองในระดับสูง

(2) ประสิทธิภาพการจัดการและการบริหารอยู่ในระดับต่ำ เช่น การจัดการองค์กร การเงิน การบัญชี การตลาด และบุคลากร ถือเป็นความสามารถหลักขององค์กรขนาดเล็กและขนาดกลาง

(3) การขาดความสามารถหรือความเชี่ยวชาญด้านธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักเริ่มต้นจากคุณสมบัติหรือความรู้ทางวิชาชีพของผู้ประกอบการซึ่งมีต่อเนื่องมาตั้งแต่ก่อตั้งและขาดการพัฒนาต่อเนื่อง

(4) การขาดแรงงานที่มีทักษะ แรงงานด้านเทคนิคเป็นจุดเริ่มต้นของคุณภาพผลิตภัณฑ์ แรงงานมีฝีมือต้องได้รับการฝึกอบรม ดังนั้น ผู้ประกอบการรายใหม่จำเป็นต้องสร้างและรักษาแรงงานคุณภาพให้ได้

(5) ต้นทุนการผลิตสูงและการจัดการไม่ดี ความรู้ประสิทธิภาพในการผลิตโดยไม่ต้องใช้เครื่องจักรหรือเทคโนโลยีเข้ามาช่วยส่งผลให้ต้นทุนผลิตภัณฑ์สูง ส่งผลให้เสียเปรียบทางการค้ากับคู่แข่ง

(6) การแข่งขันที่รุนแรงภายใต้ภาวะเศรษฐกิจและการแข่งขันในปัจจุบันทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ การแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการหน้าใหม่เข้าสู่ตลาดจึงมีความรุนแรง จึงมีความยากลำบากในการดำเนินธุรกิจ

(7) ประสิทธิภาพต่ำและการจัดการการผลิตที่ไม่ดี ส่งผลให้สูญเสียการผลิต ผลผลิตต่ำ และประสิทธิภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ส่งผลให้สินค้ามีคุณภาพต่ำและไม่สามารถแข่งขันได้

(8) ปัญหาการเข้าถึงบริการรับส่งเสริมและช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการและการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนา SMEs ก็มีความสำคัญ เพราะหน่วยงานเหล่านี้จะช่วย SMEs พบแนวทางแก้ไขและขับเคลื่อนการพัฒนาธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ผลกระทบทางลบที่เป็นความท้าทายของภัยธรรมชาติอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากจะส่งผลต่อการกำหนดนโยบายในทุกระดับแล้ว แต่ยังส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชากร รวมถึงเศรษฐกิจโดยทำให้ธุรกิจต้องหยุดชะงักและสินค้าหรือทรัพย์สินของกิจการเสียหายได้ ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตลาด การเงิน และเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เช่น มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศรูปแบบใหม่ CBAM และ Sustainable Product Initiative ซึ่งส่งผลให้สินค้าที่ส่งออกจากประเทศไทยต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น และส่งผลกระทบต่อรายได้และเศรษฐกิจในประเทศ โดยภาคเศรษฐกิจสำคัญของไทย เช่น การท่องเที่ยว และเกษตรกรรม จะได้รับผลกระทบสูงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นประเด็นที่ต้องระวังและมีการรับมืออย่างจริงจังในระดับโลก วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงย่อมต้องเผชิญกับความท้าทายจากผลกระทบของภัยธรรมชาติและสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เช่น ความเสียหายที่อาจเกิดจากภัยธรรมชาติที่สามารถส่งผลกระทบต่อเงินของธุรกิจโดยตรงหรือสภาพอากาศที่เลวร้าย เช่น ฝุ่น PM 2.5 ที่อาจทำให้พนักงานไม่สามารถทำงานได้ นอกจากนี้ การกีดกันทางการค้ารูปแบบใหม่ที่เน้นสิ่งแวดล้อม ก็เพิ่มต้นทุนให้กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เช่น ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการคำนวณและจัดเก็บข้อมูลการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ การตรวจประเมินโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ และการจ่ายค่าธรรมเนียมคาร์บอน ซึ่งต้องการให้ผู้ประกอบการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต การออกแบบสินค้าให้มีความยั่งยืน การใช้พลังงานหมุนเวียน และการทำ

การตลาด เพื่อที่จะไม่สูญเสียความสามารถในการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงทรัพยากรและเงินทุน การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ และโอกาสทางการตลาดยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญที่มีอยู่ นอกจากนี้ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังเผชิญกับแรงกดดันจากมาตรการปกป้องสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ ซึ่งอาจส่งผลต่อการเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจในระยะยาวได้ ดังนั้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำเป็นต้องปรับตัวเร็วขึ้นเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและให้สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพในท้องตลาดที่มีการกีดกันทางการค้าในด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีเพียงพอ

ขณะเดียวกันผลกระทบของนโยบายในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในทุกระดับ นอกจากจะเกิดเป็นความท้าทายแล้ว ยังได้สร้างโอกาสและแนวโน้มทางธุรกิจใหม่ ๆ ขึ้นอีกด้วย โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ซึ่งอาจเข้าไปมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ เช่น รถยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ต้นน้ำ ดิจิทัล และอุตสาหกรรมที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยรับรู้ถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งเป็นพันธกรณีของประเทศสมาชิกและได้มีการยอมรับ SDGs เป็นกรอบในการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ หลายหน่วยงานพยายามผลักดันและพัฒนาเรื่องการทำธุรกิจอย่างยั่งยืน โดยการลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปี พ.ศ. 2563 และการเป้าหมายที่ได้รับความยินยอมเป็นที่รับรู้่ว่าประเทศไทยสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ประมาณ ร้อยละ 17 อย่างไรก็ตาม การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ในปี พ.ศ. 2608 อาจเป็นโอกาสในการลงทุนของภาคธุรกิจได้ โดยเฉพาะ SMEs ไทย หากสามารถปรับรูปแบบการทำธุรกิจให้สอดคล้องกับแผนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเป้าหมายความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์ธุรกิจร่วมกับต่างชาติเพื่อทำธุรกิจใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม แต่หากไม่ปรับตัว ต้นทุนการบริหารอาจสูงขึ้น และธุรกิจอาจสูญเสียโอกาสและมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจนไม่สามารถอยู่รอดได้ต่อไป และในการปรับตัวให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น Bangkok Bank SME (2022) ได้รวบรวมตัวอย่าง SMEs ไทยที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจคาร์บอนต่ำ โดยศึกษาและถอดบทเรียนจากประสบการณ์การดำเนินธุรกิจที่ประสบความสำเร็จของบริษัทที่ประสบความสำเร็จในการนำแนวคิด ESG มาพัฒนาองค์กรให้บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสรุปปัจจัยที่ทำให้ SMEs ไทยประสบความสำเร็จในการแข่งขัน ได้แก่

(1) การเร่งปรับตัวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้ากับกฎระเบียบใหม่ เช่น การผลิตสินค้าจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลาดต่างประเทศหลายแห่งได้เริ่มใช้กฎหมายและข้อบังคับดังกล่าวในการพิจารณาจัดเก็บภาษีคาร์บอน (Tax Border Carbon) สำหรับสินค้านำเข้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว เพราะถ้า SMEs ไม่รีบปรับตัว ก็อาจทำให้สูญเสียส่วนแบ่งการตลาดได้

(2) แนวคิดในการทำธุรกิจปัจจุบันเป็นมากกว่าแค่การผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ แต่ต้องมีกระบวนการผลิตที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย ดังนั้น การใช้แนวคิด ESG ในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานขององค์กรจึงเป็นแนวทางที่ผู้ประกอบการไทยและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต้องปรับตัวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต หากบริษัทใดไม่เปลี่ยนแปลงการดำเนินงานก็จะดำเนินได้ยากหรืออาจต้องจ่ายค่าชดเชยการปล่อยก๊าซคาร์บอนให้กับบริษัทที่ใช้พลังงานสะอาดซึ่งมีราคาแพงมาก อาจส่งผลให้ธุรกิจไม่สามารถดำเนินต่อไปได้และต้องเลิกกิจการไปในที่สุด

(3) ประการที่สำคัญคือต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ รวมถึงนวัตกรรมที่ทันสมัยในการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะช่วยสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับธุรกิจได้

การตระหนักรู้และการข้อจำกัดของ SMEs ไทยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยยังมีปัญหาอุปสรรคในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพราะมีองค์ความรู้ไม่เพียงพอในการประเมินผลกระทบที่ธุรกิจของตนที่ต้องเผชิญจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไม่ทราบว่าต้องปรับเปลี่ยนในทิศทางใด ยังไม่ตระหนักรู้ว่า หากไม่ปรับตัวกิจการตนเองนั้นอาจสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันและต้องเลิกกิจการไปในที่สุด เฉพาะกลุ่มที่ขายสินค้าที่มีการแข่งขันสูงและเป็นผู้ขายวัตถุดิบให้กับบริษัทขนาดใหญ่ ซึ่งอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนเครื่องจักรหรือใช้วัตถุดิบที่ช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อมที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง และอาจแข่งขันกับบริษัทที่มีขนาดใหญ่ไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจพบว่า วิสาหกิจด้านการให้บริการการท่องเที่ยว โดยชุมชนที่ต้องพึ่งพาฐานทรัพยากรในท้องถิ่นนั้น ชุมชนได้ปรับตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงทั้งการฟื้นฟูฐานทรัพยากรและปรับกระบวนการท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง โดยการปรับเปลี่ยนแนวคิด รูปแบบการทำธุรกิจ มิตินวัตกรรมที่เอื้อต่อการฟื้นฟูตัวเองได้เร็วขึ้นกว่าการรอให้ธรรมชาติฟื้นฟูตัวเอง ซึ่งใช้เวลานานและใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยไม่ซ้ำเติมหรือเพิ่มปัญหาของธรรมชาติให้รุนแรงขึ้น

สำหรับข้อจำกัดและอุปสรรคของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสำหรับ SMEs นั้น นอกจาก SMEs จะต้องเผชิญกับแรงกดดันทางการค้าที่เป็นอุปสรรคทางการค้ารูปแบบใหม่เกิดขึ้น เช่น การดำเนินการตามข้อตกลงและกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดยิ่งขึ้น หรือการกำหนดอัตราภาษีที่สูงขึ้นสำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงกว่ามาตรฐาน หรือการออกกฎหมายห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์จากประเทศที่ไม่มีการรณรงค์ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงการใช้คาร์บอนฟุตพริ้นท์ ประเด็นเหล่านี้ถือเป็นความท้าทายของ SMEs ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งสิ้นแล้ว SMEs ยังมีความจำเป็นที่ต้องการความช่วยเหลือในการปรับตัว เช่น ความต้องการเงินทุนจากการสนับสนุนของภาครัฐ และการสนับสนุนทางการเงินสำหรับกลไกตลาดเทคโนโลยีการผลิตและการสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์อีกด้วย อาจกล่าวได้ว่าอุปสรรคสำคัญสำหรับ SMEs ไทยในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศประกอบด้วย

(1) ขาดความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อรองรับต้นทุนทางธุรกิจที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการลงทุนด้านการเปลี่ยนแปลงเครื่องจักรหรือนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์

(2) ขาดความรู้หรือขาดการเข้าถึงการวิจัย การพัฒนา เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องที่สามารถนำไปใช้ในการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวคิดการลดมลพิษหรือการปกป้องสภาพภูมิอากาศได้ ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันขององค์กรลดลง หรืออาจสูญเสียพันธมิตรทางธุรกิจ

(3) ขาดความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ต้องการใช้ในการปรับตัวต่อผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์และนโยบายการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอยู่ภายใต้แผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นกรอบทิศทางการบริหารประเทศในระยะยาว มีเป้าหมายให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่ง น้อมนำการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับ SMEs คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ ให้ความสำคัญกับ (1) การสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ (2) การสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน และ (3) การสร้างโอกาสเข้าถึงตลาด (4) การสร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล (5) การปรับบทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ

หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

ในประเทศไทยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ส่งเสริมการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่

หน่วยงานภาครัฐโดยตรงที่มีภารกิจตามกฎหมายที่ส่งเสริม SMEs คือ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓ มีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐ มีวิสัยทัศน์ (Vision) พ.ศ. 2566-2570 "เป็นผู้ชี้นำในการขับเคลื่อน และเพิ่มศักยภาพ MSME สู่ความมั่งคั่งอย่างยั่งยืน" และพันธกิจ (Mission) คือ บูรณาการ และผลักดันการส่งเสริม MSME ของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้ MSME สามารถเติบโตและแข่งขันได้ในระดับสากล สสว. ได้จัดทำแผนส่งเสริม SME มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 จนถึงปัจจุบันเป็นจำนวน 5 ฉบับ สสว. ได้ออกโครงการส่งเสริม SME มาหลายโครงการ เช่น SME ปิง ได้ตั้งคืน, SME formalization, โครงการพัฒนาผู้ประกอบการและจับคู่ธุรกิจแบบพุ่งเป้า เป็นต้น

หน่วยงานภาคการเงิน ได้แก่ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) เป็นรัฐวิสาหกิจมีภารกิจหลักในการเป็นสถาบันการเงินเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs โดยมีวิสัยทัศน์เป็นสถาบันการเงินของรัฐที่ให้บริการทางการเงินครบวงจรและพัฒนาขีดความสามารถธุรกิจ SMEs สู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน ธพว. มีบทบาทสำคัญคือ การพัฒนาผู้ประกอบการนอกจากการให้สินเชื่อ และร่วมลงทุนในการทำธุรกิจ และดำเนินการพัฒนาผู้ประกอบการ เพื่อให้ธุรกิจของ SMEs เติบโตขึ้นอย่างแข็งแรง

องค์กรภาคเอกชนที่สำคัญ คือ สมาพันธ์เอสเอ็มอีไทยเป็นการรวมตัว ของกลุ่มผู้ประกอบการ ในทุกรูปแบบ ทั้งสมาคม ชมรม สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มผู้ประกอบการ ก่อตั้งขึ้น เพื่อเป็นศูนย์รวม ของผู้ประกอบการไทยในการประสานความร่วมมือ กับหน่วยงานของรัฐ สภาวิชาชีพ สถาบันการเงิน และหน่วยงาน หรือองค์กรเอกชน เพื่อสนับสนุน ให้ผู้ประกอบการไทย สามารถที่จะก่อตั้ง อยู่รอด และเติบโตท่ามกลางกระแสเศรษฐกิจโลก ที่ผันผวนในปัจจุบัน บทบาทและภารกิจของสมาพันธ์ฯ มุ่งหวังเป็นองค์กรกลาง ในการสะท้อนปัญหา ของเหล่าผู้ประกอบการ ผ่านไปยังภาครัฐ เพื่อจะได้หาแนวทาง ในการแก้ไข และพัฒนา ให้ SMEs ไทยรุกตลาดโลก แข่งขันกับนานาประเทศ

นโยบายการส่งเสริมตามกรอบแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้จัดทำแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 และได้มีการปรับปรุงมาตลอด ปัจจุบันคือ แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2564-2565 มุ่งเน้นการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการให้มีความรู้ ความพร้อม และสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนและบริการทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ การเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศ การเข้าถึงข้อมูล ความรู้ในการประกอบธุรกิจ และการพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของ SMEs ทั้งในแง่ของการบริการ โดยหน่วยงานภาครัฐ และการพัฒนาช่องทางอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนการส่งเสริมมีวิสัยทัศน์ คือ “SME อยู่รอดผ่านพ้นจากวิกฤติ ปรับตัวพร้อมกลับสู่การแข่งขันภายใต้บริบทใหม่ทางเศรษฐกิจ” (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) (Office of Small and Medium Enterprises Promotion (OSMEP). (2024).

แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2566-2570 เน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของ SMEs ในประเทศไทย โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพและรายได้ของธุรกิจทุกภาค ซึ่งรวมถึงภาคการผลิต การค้า การบริการ และภาคเกษตร ด้วยการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภาพ ทักษะแรงงาน และการเข้าถึงนวัตกรรมและองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการเติบโตของธุรกิจ SMEs นอกจากนี้ ยังมุ่งเสริมความสามารถในการเข้าถึงระบบห่วงโซ่มูลค่าของโลก และโอกาสด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ และใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าที่มีอยู่ อีกทั้งยังมุ่งเพิ่มการมีส่วนร่วมและการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจและผลกระทบทางสังคมในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืนและเข้มแข็งของ SMEs ในทุกส่วนของห่วงโซ่ธุรกิจ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566-2570) ได้สนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) และประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG เพื่อยกระดับธุรกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน มีความพร้อมในสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมายและพัฒนาจนเข้มแข็ง เติบโตอย่างต่อเนื่องในระดับสากล ตัวอย่างเช่น

- (1) สร้างความตระหนักและส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มที่มีศักยภาพส่งออกสินค้าและบริการให้พัฒนาสู่ธุรกิจมุ่งเน้นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG)
- (2) ต่อยอดงานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์เพื่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง โดยใช้เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพ ให้สามารถส่งออกสู่ตลาดสากล
- (3) ยกระดับสินค้าและบริการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม BCG ไปสู่มาตรฐานระดับสากล รวมทั้งผลักดันให้เกิดการสร้างตราสินค้า
- (4) สนับสนุนให้มีแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม เช่น สินเชื่อสีเขียว (Green Credit) ตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อม/เพื่อสังคม (Green Bond/Social Bond) การระดมเงินทุนจากบุคคลทั่วไป (Crowdfunding)
- (5) สร้างแรงจูงใจให้วิสาหกิจขนาดใหญ่หรือวิสาหกิจที่มีศักยภาพมีส่วนร่วมช่วยสนับสนุน และพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(6) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายคลัสเตอร์นวัตกรรม (Innovation Cluster) เพื่อพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสาขา BCG ครบวงจร โดยนำเทคโนโลยีนวัตกรรมขั้นสูงมาใช้เพื่อพัฒนา มาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการ พร้อมทั้งเชื่อมโยงสู่เครือข่ายในต่างประเทศ

(7) สร้างตลาดด้วยการสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว และกระตุ้นผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของ BCG เพื่อสนับสนุนสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(8) สนับสนุนการมีคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ในสินค้าของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการผลิต ทั้งกระบวนการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การขนส่ง และการย่อยสลายขยะ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ทั้งนี้การขับเคลื่อนแนวทางข้างต้นจะดำเนินการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ สถาบันเฉพาะ และสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกิจดังกล่าว ผ่านการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประจำปีต่อไป

การส่งเสริมและพัฒนา SMEs ไทยต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อความยั่งยืน

การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศการตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของ SMEs ในประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำ แม้ว่าการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะเป็นเรื่องจำเป็นที่ธุรกิจทุกขนาดต้องมีส่วนร่วมในการลดการปล่อยคาร์บอนและการทำลายสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการขนาดใหญ่มีความสามารถในการปรับตัวและยกระดับการดำเนินธุรกิจตามการเปลี่ยนแปลง แต่ธุรกิจขนาดกลางและย่อมเผชิญกับอุปสรรคหลายประการ เช่น การเข้าถึงข้อมูลและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว เพื่อให้สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่มีภาระค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้ ธุรกิจขนาดกลางและย่อมยังสามารถปรับตัวตอบสนองการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้โดยใช้วิธีง่าย ๆ โดยไม่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายมาก และหน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนด้านนโยบายและการให้ความรู้เพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวและปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่มีภาระค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้ การส่งเสริมการใช้เครื่องจักรรักษาสิ่งแวดล้อมและการปรับเปลี่ยนเครื่องจักรเพื่อลดผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมเป็นต้น สามารถเป็นแนวทางในการสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและย่อมในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถที่จะพัฒนานตนเองโดยการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อลดความเสี่ยงและแสวงหาโอกาสทางธุรกิจได้ โดยสามารถสรุปเป็นแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการลดคาร์บอนโดยการลดพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อม และต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติที่ยั่งยืน โดยการใช้พลังงานทางเลือกและการนำวัสดุเหลือใช้มาทำประโยชน์ต่อ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรและการปล่อยมลพิษ

2. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต้องเตรียมตัวและปรับตัวสำหรับการเป็นผู้ประกอบการที่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ โดยมีความรู้ หลักการ และกลยุทธ์ในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับบริบทและธุรกิจของตน

3. ผู้ประกอบการควรประเมินผลกระทบจากการดำเนินงานของกิจการต่อสภาพภูมิอากาศ เพื่อเตรียมความพร้อมในการลดผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศ และหากสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้จะเป็นการสร้างรายได้เพิ่มเติมให้แก่กิจการในระยะยาว

4. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีผลกระทบทั้งบวกและลบต่อผู้ประกอบการ แต่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ และนำเข้าหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อสร้างคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล

5. ปัจจุบันการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังมีการดำเนินงานแบบกระจัดกระจาย แต่ควรมีการบูรณาการการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแบบองค์รวม เพื่อให้สอดคล้องกับแผนหลักของประเทศที่เกี่ยวข้อง

6. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอาจพิจารณาแนวทางการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนโดยสร้างคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) เพื่อขับเคลื่อนความสำเร็จของธุรกิจและเพิ่มผลกำไรในระยะยาว

การพัฒนาเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น ภาครัฐควรกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอันเป็นการเกื้อหนุนให้ผู้ประกอบการสามารถเพิ่มหรือยกระดับความสามารถในการแข่งขันได้ ตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. การกำหนดนโยบายระดับชาติและท้องถิ่น: นโยบายระดับชาติมักถูกกำหนดโดยส่วนกลางที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องและมีกระบวนการการกำหนดที่จากบนลงล่าง ในขณะที่นโยบายระดับท้องถิ่นมักกำหนดจากสภาพปัญหาในพื้นที่เองและมีการกำหนดโดยการประชุมร่วมกัน ดังนั้น นโยบายระดับชาติควรมีแผนงานเฉพาะที่ช่วยในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของผู้ประกอบการ และการกำหนดนโยบายระดับท้องถิ่นควรมีแผนงานเฉพาะที่สอดคล้องกับการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศในแผนพัฒนาท้องถิ่นและงบประมาณประจำปี

2. การจัดตั้งหน่วยงานศูนย์กลางของภาครัฐบาล การจัดตั้งหน่วยงานศูนย์กลางของภาครัฐบาลเป็นการสร้างศูนย์กลางสำหรับการกำหนดนโยบายเฉพาะในการสนับสนุนและปรับตัวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งรวมถึงกิจกรรมอบรม สนับสนุนนวัตกรรมใหม่ และลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน โดยเน้นการสร้างความรู้และช่วยให้วิสาหกิจปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและเครื่องมือที่สามารถใช้ในการประเมินผลกระทบ

ต่อสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้วิสาหกิจปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

3. มาตรการสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุนสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากวิสาหกิจในกลุ่มนี้มักมีความเชื่อว่าการดำเนินงานที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นการลงทุนที่ยังไม่มีความจำเป็นและอาจเป็นภาระค่าใช้จ่ายของกิจการ ดังนั้น การสนับสนุนในด้านนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้วิสาหกิจสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและประสบความสำเร็จได้

4. มาตรการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีแรงจูงใจในการลงทุนที่มีเชิงสร้างสรรค์ (BCG และ ESG) โดยการสร้างองค์ความรู้และมีมาตรการสนับสนุนทางการเงิน เป็นที่สำคัญ โดยเฉพาะสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีความเปราะบางและได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศมาก ตัวอย่างเช่น มาตรการเช่นการลดภาษีหรือการได้รับสิทธิประโยชน์จากการลงทุนตามกฎหมายการลงทุนของ BOI เป็นต้น มีไว้เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับผู้ประกอบการโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง

5. ภาครัฐควรพิจารณาการสนับสนุนมาตรการเช่นการลดภาษีโดยตรงสำหรับผู้ประกอบการที่มีโครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้วิสาหกิจมีแรงจูงใจในการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ เช่น การประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน และการใช้ระบบอัตโนมัติ

6. มาตรการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ธุรกิจที่มีโครงการพัฒนาในชุมชน เพื่อสนับสนุนโครงการในชุมชนในการพัฒนาระบบเกษตร ผลิตรถยนต์ และการท่องเที่ยวชุมชน ที่สำคัญมาตรการนี้สามารถเป็นแรงจูงใจให้กับธุรกิจขนาดใหญ่ในการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการพัฒนาและปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ และให้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศย่อมมีผลกระทบอย่างมากต่อหน่วยงานทุกส่วน ไม่ว่าจะภาครัฐหรือภาคเอกชนที่ต้องปรับตัวเพื่อรอดหรือใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงนั้น ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการสร้างระบบนิเวศน์ที่เข้ากันไปกับธุรกิจทุกระดับ เพื่อให้ธุรกิจสามารถปรับตัวและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้โดยเฉพาะเมื่อพบว่ามีความเสี่ยงทางการค้าเกิดขึ้น โดยวิธีการที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะสามารถปรับตัวอาจพิจารณาเรื่อง (1) การลงทุนในเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม: ธุรกิจควรลงทุนในเทคโนโลยีและกระบวนการผลิตที่ช่วยลดการใช้พลังงานและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น การใช้พลังงานทดแทนและการใช้เทคโนโลยีเข้าร่วมในกระบวนการผลิต (2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม: สร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีราคาและคุณภาพที่ดี และใช้วัตถุดิบที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมน้อยลง และ (3) การเพิ่มความยืดหยุ่นในการดำเนินธุรกิจ: การพัฒนาความยืดหยุ่นในกระบวนการผลิตและการจัดหาวัตถุดิบ เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ประการที่สำคัญ SMEs ควรนำแนวคิดพื้นฐานของ SMART SMEs มาใช้ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยคำว่า SMART มีความหมายคือ S = Specific (เป้าหมายที่ชัดเจน), M = Measurable (สามารถวัดผลได้ง่าย), A = Achievable (เป้าหมายที่เป็นไปได้), R = Relevant (เกี่ยวข้องกับธุรกิจ) และ T = Time-Bound (มีกรอบเวลาที่ชัดเจน) นอกจากนี้ แนวคิดการพัฒนาองค์กรเพื่อความยั่งยืน (Corporate Sustainability) ได้เพิ่มความตระหนักให้กับธุรกิจเพื่อร่วมสนับสนุนความยั่งยืนของโลก และ SMEs มีโอกาสที่ดีกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยความคล่องตัวของธุรกิจขนาดเล็กที่สามารถปรับตัวได้ง่ายและเดินหน้าไปหาโอกาสใหม่ในทางธุรกิจได้โดยรวม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจึงเป็นโอกาสสำหรับ SMEs ในการสร้างธุรกิจใหม่และเข้าร่วมกับความยั่งยืนในระดับองค์กรและประชาคมโลกในทางที่มีประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและการเจริญเติบโตของธุรกิจเอง ด้วยพลังการบูรณาการของภาคส่วนต่าง ๆ ในที่สุดจะส่งผลโดยรวมต่อการเสริมสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของประเทศได้

สรุป

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นความท้าทายและเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยใหม่ของโลก ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งต้องเข้าใจถึงสถานการณ์และมองหาโอกาสในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่และสร้างการเติบโตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้เกิดความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในการดำเนินธุรกิจ เช่น การเปลี่ยนแปลงของแหล่งเงินทุนและการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะเดียวกันยังได้สร้างโอกาสใหม่ให้แก่ธุรกิจด้วย เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือการสร้างความต้องการใหม่ที่สอดคล้องกับเป้าหมายความยั่งยืนขึ้นในตลาด การที่วิสาหกิจขนาดกลางและย่อมของไทยสามารถรับมือกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเหมาะสมจะช่วยสร้างความยั่งยืนและเสริมสร้างการเจริญเติบโตในอนาคตได้อย่างยั่งยืน โดยไม่สูญเสียความสามารถในการแข่งขันในทุกๆ ระดับ ประการที่สำคัญเพื่อเป็นการพัฒนาให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่ดีขึ้น ภาครัฐควรกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่เป็นการเกื้อหนุนให้กับผู้ประกอบการในการเพิ่มหรือยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน เช่น การมีแผนงานเฉพาะที่ช่วยในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น การจัดตั้งหน่วยงานศูนย์กลางเพื่อสนับสนุนและปรับตัวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีแรงจูงใจในการลงทุนที่มีเชิงสร้างสรรค์ และการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เมื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยมีความตระหนักรู้และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศแล้ว จะนำมาซึ่งความอยู่รอดและเติบโตอย่างยั่งยืน และนำมาซึ่งความมั่นคงของชาติได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จิตติรัตน์ ยะอนันต์. (2566). การดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ศึกษากรณีการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 26 วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์, 11(1). 65-108
- บริษัทประกันสินเชื่อบุคคลสาทรประกันภัย (บสย.). (2567). *SMEs ในประเทศไทย*. Available: <https://www.tcg.or.th/news_inside.php?news_id=37>
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
- สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2566). *การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ* (Online). Available: <<https://www.pier.or.th>>
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.). (2566). *Strengthening SMEs in Mitigating and Adapting to Climate Change*. ศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมพลังงานสะอาดและสิ่งแวดล้อม (ศนพ.) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.). (Online). Available: <<https://www.strengthen-sme.com>>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2566). *รายงานประจำปี 2566* (Online). Available: <https://www.sme.go.th/uploads/file/20240213-092235_download-20240131085812.pdf>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2567). *แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (พ.ศ. 2566-2570) ฉบับที่ 5* (Online). Available: <<https://new.sme.go.th/uploads/file/download-20230202150402.pdf>>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2564). *การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ* (Online). Available: <<https://www.onep.go.th/การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ>>
- M-Report. (2566). *Carbon Tax & Carbon War ผู้ประกอบการไทยเตรียมรับมืออย่างไรแล้วบ้าง*. (Online). Available: <<https://www.mreport.co.th/experts/business-and-management/341-What-is-Carbon-Border-Tax>>
- World Economic Forum. 2024. *The Global Risks Report 2024* (Online). Available: <<https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024>>

Translated Thai References

- M-Report. (2023). Carbon Tax & Carbon War. How are Thai entrepreneurs preparing to deal with this? (Online). Available: <<https://www.mreport.co.th/experts/business-and-management/341-What-is-Carbon-Border-Tax>>
- National Environmental Quality Promotion and Preservation Act, 1992

- Office of Small and Medium Enterprises Promotion (OSMEP). (2024). Small and Medium Enterprises Promotion Plan (2023-2027) No. 5 (Online). Available: <<https://new.sme.go.th/uploads/file/download-20230202150402.pdf>>
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (2021). Climate Change (Online). Available: <<https://www.onep.go.th/Climate Change>>
- Office of Small and Medium Enterprises Promotion (OSMEP). (2023). Annual Report 2023 (Online). Available: <https://www.sme.go.th/uploads/file/20240213-092235_download-20240131085812.pdf>
- Polmitr, D.& Luanchamroen S. (2023). The Challenges of Entrepreneurship and Success in the Modern Competitionbased on the Creative Economy Concept, Journal of Management and Development Ubon Ratchathani Rajabhat University, 10(1).271-284
- Puey Ungphakorn Economic Research Institute. (2023). Adaptation to Climate Change (Online). Available: <https://www.pier.or.th>
- Small Industry Credit Guarantee Corporation (TCG). (2024). SMEs in Thailand. Available: <https://www.tcg.or.th/news_inside.php?news_id=37>
- Thailand Institute of Scientific and Technological Research (TISTR). (2023). Strengthening SMEs in Mitigating and Adapting to Climate Change. Center for Expertise in Clean Energy and Environmental Innovation (TISTR), Thailand Institute of Scientific and Technological Research (TISTR). (Online). Available: <https://www.strengthen-sme.com>
- Yaanan, T. (2022). Climate Change Action of Thailand: Case Study of the 26thsession of the Conference of the Parties (COP26) of the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), Ramkhamhaeng Law Journal, 11(1).65-108

